

Tako je obogatil tiste stičnice, ki so pri A. Vodniku imanentne v korelaciji do likovne umetnosti, tudi do glasbenega. Odrbane reprodukcije lepo poznarjajo duhovni in izrazni svet, ki je bil blizu A. Vodniku.

Lukijana smo dobili pred desetletji, sedaj pa nam 226. zvezek Kondorja prinaša Izbrane spise v izboru in prevodu Marjete Šašel Kos. Pred nami je izbor že znanega in pa novi prevodi, med njimi tudi znameniti Lukijanov spis Kako je treba pisati zgodovino. Ne kaže dvomiti o skrbnem prevodu in premissljenem izboru, knjiga bo koristila latinistom na univerzi in zahtevnejšim bralcem, tistim redkim, ki sežejo tudi po antični klasiki. V srednješolskem okviru Lukijan nikoli ni bil deležen pozornosti niti v časih, najbolj naklonjenih literaturi. Marjeta Šašel Kos je naravnala spremno besedo za študente latiniste in nadrobno osvetlila problematiko. Schillerjeva tragedija Marija Stuart je že davno pred vojno doživela prevod in natis. Sedaj smo jo dobili v prevodu Boruta Trekmana, za 227. zvezek Kondorja je napisal esejistično in študijsko Ideal in življenje z mnogimi dragocenimi navedbami, z opombami in časovno preglednico o F. Schillerjevem življenju. Škoda pa, da nismo dobili v prevodu F. Schillerjevih Razbojnikov z uporniško vsebino. Ne glede na to, da je ta drama prinesla F. Schillerju štirinajst dni aresta, pa je tedanji čas z navdušenjem sprejel uporniškega duha te drame, bi kot vihar niško delujoča igra z idejo svobode in borbe proti tiraniji dosti bolj ustrezala današnjemu času in — naj ne bo slabo vzeto — šolskemu profilu.

Med prevedenimi deli je najbolj razveseljiv premissljen izbor del Edgarja Allana Poea. Ne le da Poe sodi v tirnice tistih imen in del, ki naj jih šolan človek spozna, tudi o odmevnosti nekaterih njegovih del pri nas bo treba prej ko slej premisliti. Za izbor je poskrbel Andrej Arko in tudi prevedel pesmi, nekaj proze, pri prozi pa je vključil prevode Jožeta Udoviča, Borisa Rihteršiča ter Zorana Jerina z Igorjem Šentjurcem. S pridom je A. Arko upošteval tudi Poejev esejistični delež z dvema središčnima deloma in tako z izborom podal vsa tri področja Poejevega ustvarjanja. Kadar gre (za Kondorjevo) predstavitev literarne osebnosti z razvejano, večstransko literarno naravnostjo, je še kako važno, da prejemnik dobi vpogled na vsa področja umetnikovega ustvarjanja, kadar je to estetsko pogojeno. Andrej Arko je bil popolnoma kos nelahki nalogi, da iz mnogo obsežnejšega gradiva odbere tisto, kar velja za antologijsko premissljeno. Morebiti bi se pri prozi našla še kaka novela, črtica. Spremna beseda »Edgar Allan Poe« ne sega širše v Poejevo ustvarjalnost, zato pa avtor pregledno in z bistvenimi opozorili govori o naravi in posebnostih Poejevega leposlovja. Mimgrede povedano, tu se srečujemo s četrtim prevodom Krokarja, po katerem ima celoten izbor naslov. Kako občutljivo je prevajati Poeja, nam razodeva prav ta pesem in bilo bi zanimivo primerjati prevode. A. Arko je podal tudi opombe, ki so pač vedno potrebne, dobrodošel je tudi pregled tega, kar je Poejevega izšlo prevedeno v slovenščino. Za naslovnico se prilaga J. Tisnikarjeva slika krokarja.

Igor Gedrih

RAZSTAVA ZDENKA HUJANA

Razstavišče Equrna je že nekaj časa Likovna privlačno zbirališče umetnikov in obis-
umetnost kovalcev, ki se želijo izogniti utečeni,

etablirani razstaviščni praksi in v določeni meri težnjam, ki so v umetniški izraznosti že prehofjene, potrjene in utrjene. Vsaj v merilu slovenskih razmer, vsaj delno. S tem pa Equrna ne

želi podreti mostov s preteklostjo, polpreteklostjo ali sedanostjo, ki zgovorno umetniško odražajo težnje in smeri, ker se zavedajo, da obstajajo vezi umetniškega izročila do sedanosti, najsi vsak od umetnikov ohranja avtonomnost umetniškega rokopisa. V Equrni doslej ni bilo mogoče zaslediti enosmernosti, priseganja na programsko zožene manifestacije, zato zveni simpatično, da ostaja ustvarjalna širina široko odprta, naklonjena novim težnjam, šele vstopajočim mladim upodabljalcem, četudi včasih za ceno tveganja. Ne da bi bila iščoča komponenta drugod odsotna, pa se je že z dosedanjjo prakso Equrna izkazala kot odprto razstavišče, ki je znala neprisiljeno pridobiti svojo publiko.

Razstava slik, grafik, risb Zdenka Huzjana v ljubljanski Equrni ponuja širši pregled njegovega dosedanjega dela, zlasti iz zadnjih let. Čeprav je Z. Huzjan razstavljal samostojno od 1970. leta, skupinsko pa že poprej, čeprav je imel lani v Ljubljani tri manjše razstave, pa šele sedanja nudi globlji vpogled v lok njegovih teženj in bolj kot kdaj poprej razpira specifiko njegove ikonografije. Kar najbolj splošna oznaka za njegova dela se navezuje na široko pojmovan neоекspresionističen izraz, vendar velja ta misel za dela, ki ohranjajo figuralno prisotnost ob vsej redukciji prostora. V zadnjem času pa se Huzjan navezuje na abstrakcijo. V obojem pa zaznamo arhetipske vzgibe, zdaj bolj eksplicitne, zdaj pritajene. Taka dokaj posplošena oznaka ne pove kaj dosti o naravi in izraznosti njegovih del. Iz obsežnejšega opusa, kot ga je odbral za Equrno, je preiščeno predstavljal tiste slike, grafike in risbe, ki ga kar se da izrazito predstavljajo v osebnih specifikah ikonografije. Že pred leti omenjeni vplivni impulz Francisa Bacona je na Huzjana deloval zlasti s tragičnim občutjem človeške reve in z izrazom, vendar pa Huzjan ni sledil freudističnemu pojmovanju angleškega slikarja niti ne izraznim ponovitvam;

osamosvojeno v formi in vsebini je zaobjel arhetipsko spoznanje, kar najbolje vidimo v motivnem krogu Gnezdilcev. Bitja v fetusni drži, otroško nebolgljena bitja, ki iščejo zavetje, tipaje iščejo pot do drugega bitja, vmes je krhkost, ranljivost teh bitij, ki so nezavarovano vržena v svet — kot bi dejal J. P. Sartre. Arhetipsko doživetje življenjske negotovosti je v Huzjanovih slikah, grafikah, risbah hkrati njegova specifika, pa hkrati spoznanje o individualnem bitju zunaj zgodovinskih postulatov. Tragična intonacija, ali vsaj tiha, navzven ne tako opazna drama življenja se prične zanj, še preden to bitje zavedno vstopi v življenjski krožni tok. Tudi tedaj, ko gre za dvoje bitij, ki iščeta možnost stika, je vsako bitje svet zase in med obema obstaja sprašujoč, negotov odnos. Arhetipska bojazen, če že ne strah, a hkrati negotovo tipanje od sebe k drugemu. Za tako tiho dramo slikar ni potreboval določljivega zunanjega sveta, okolja, Huzjan je osebno barvito spoznanje strnil na najnujnejše, na jedro upodobitve, ko se osredotoča na človeka pred vstopom v zgodovinski čas in prostor.

Ta svet je Huzjan naslikal v možnih, dominantnih barvah, uporabil široke zarise; naj je barva temačna ali svetla, hoče delovati zamolklo, intenziteta barv je sugestivna tudi po razporeditvi. Pri tem Huzjan rad uporablja prevladujočo barvo in se izogiba spektralni raznolikosti. Napetost doživetja in doživljanja izvira iz notranje vsebine in izraza. Navidez preproste likovne rešitve ne težijo k racionalnemu spoznanju, prej so blizu spontanemu izražanju. V zadnjem obdobju je Z. Huzjan prešel k abstrakciji, kar ponazarjajo velika platna z Gnezdi. Verjetno ne bi bil odveč ekskurz po abstrakciji v današnjem času, vendar se kaže omejiti na posebnost Huzjanove abstraktne manire. Povezava med Gnezdilci in Gnezdi je prisotna po naslovih obeh opusov, tudi po miselni naravnosti, slogovno pa gre pri Gnezdih za popolno od-

sotnost figuralike; abstrakcijo pa je Huzjan upodobil neploskovito — kot smo pretežno vajeni — ampak z iluzijo treh razsežnosti. Prostorsko delujoče abstrakcije so naslikane v spletu temačnih barv, kjer se sicer prepletata svetloba in temina barv, vendar slednja daje pezanten nadih in občutje pesimizma. Risbe in grafike vidno dopol-

njujejo Huzjanovo slikarstvo. Razstavni katalog ima lep izbor reprodukcij, žal pa je pri tiskanju uvodnika prišlo do nekaj grobih, nedopustnih napak, ki že pomensko maličijo besedilo. Huzjan nas postavlja pred svet, kakršnega sicer nismo vajeni in nas navaja k premišljevanju.

Igor Gedrih

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V 265. številki beogradske Književne reči je uvodoma objavljena pesem Tomaža Šalamuna *Zakaj sem fašist*, ki jo je prevedel Milan Djordjević. Prepoved razpečavati tisto številko ljubljanske Mladine, ki je objavila pogovor Bojane Leskovarjeve z Vladimirom Šeksom, komentira S. S. in med drugim piše: »Določanje resnice je težko in zahtevno opravilo, ki ga lahko opravijo le najodgovornejši in najbolj obveščeni. Ostanimu zato samo pri ograditvi s tistim vpogledom, ki ga dajejo sredstva javnega obveščanja. V Osijeku so s kastrovskimi premiki v smislu odpusta razrešili spodrseljaj, ko je odvetnik Šeks uporabil zakonske možnosti, da ne bi šel v zapor predčasno (po svoji oceni). Osiješki pravni misleci so imeli to za očitno zlorabo: nekdo, ki brani šestero obtoženih za verbalni in drugi protidržavni delikt, ne bi smel imeti istih zakonskih možnosti kot ostali. Z namenom, da bi stvari pravno še lepše definirali, nesrečna šesterica ne obstaja več in vsaj za dva oproščena in za dva v postopku je mogoče to izjavo označiti za obrekovanje. Človek bi moral biti svež in prostodušen kot zvonček, da ne bi pomislil, kako so usodi dveh Vladimirov nekako skupno reševali. Če pa vse to zanemarimo, ostaja trajno (sveže in prostodušno) začudenje, da se ni nihče in nikjer — niti v Ljubljani — domislil, da bi lahko kak argument morda uporabili v dobro

ponižanega dostojanstva in človeške integritete Vladimira Šeksa, ki je kazen prav prestal, dveh oproščenih, ki so jih oprostili *sleherne* odgovornosti, in dveh v postopku, ki ju pred sodbo še naprej ni mogoče razglašati za kriva. Zadrega z minimalističnimi zahtevami pa je v tem, da jih ni mogoče več zmanjševati. Kajpak morali bi utemeljiti, da je zahteva za odpravljanje verbalnega delikta minimalistična, kar bi pomenilo tudi tveganje, da se zaradi primerjave navedejo nekateri minimalistični in nekateri iz zlate sredine. Razsodba višje pravne inštanice iz Ljubljane daje v tem tako zaželenem odpiranju dialoga prvi in pomemben impulz: če smo zreli, da reagiramo mirno na očitne neresnice, se lahko z vajo usposobimo, da bi mirno reagirali tudi na manj očitne? In ali se lahko z nadaljnjo vajo usposobimo, da bi mirno reagirali na očitne resnice? Dokler pa traja urjenje, je tu Salinas Price, da ovrže celotno to konstrukcijo,« komentira S. S. Ta številka Književne reči objavlja tudi pesem Edvarda Kocbeka *Molitev*. Prevedel jo je Vjekoslav Boban.

*

Peta številka subotičkega časopisa Rukovet prinaša razmišljanje Vladimira Gajška ob prispevku Balinta Sombatija *Panorama jugoslovanske eksperimentalne poezije*, objavljenem v prejšnji številki Rukoveti. Vladimir Gajšek v svojem sestavku z naslovom *Nimajo oči, pa vidijo — nimajo ušes, pa slišijo* zanimivo polemizira z omenjenim av-